

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

7. De audiente Detractorem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Doctores, de Lug. loco cit. num. 183. Less. l. c. n. 40. aliique ab his citati.

§. VII. De audiente detractorem.

1. **Q**ui primò audit, ut inducat, vel excite ad detrahendum (id, quod etiam solum interrogando fieri contingit) & secundò, qui audiendo, lætatur solum de detractone, ut infamia est proximi, licet non inducat, peccare mortaliter, nimis clarum est. Ita Navarr. Sor. Azor. aliique apud Bonac. de res. d. 3. q. 4. p. 11. à n. 1. illum quidem contra iustitiam, unde obligetur ad fœnæ restitutionem, hunc verò contra Charitatem, atque adeò sine eiusmodi obligatione. Peccat etiam contra Charitatem, qui faciliè potens impedire gravem detractorem non impedit: Charitas enim vult, ut damnum proximi avertamus, si faciliè possumus. Contra, qui, supposita detractone, sine ullo ipsius desiderio, lætatur non de ipsa infamia, sed de sola curiositate, vel nova cognitione factorum proximi, vel de eloquentia detractoris, valde probabile est, ex hoc præcisè, non peccare mortaliter. Ita iidem, & Dicast. l. 2. de inst. 1. 2. d. 12. p. 4. dub. 20. num. 345. Ratio est, quia tunc is non inducit, non desiderat, non infert aliquod damnum infamato, & ex illa parte solum lætatur de re, vel indifferenti, vel certe non prava, mortaliter. Semper intellige, modò excusetur ab impedienda detractone, de qua excusatione mox à n. 5. quia secus censeretur ad illam detractorem inducere.

2. Dices: Si mera curiosa cognitio factorum proximi non est mortalis: ergo non peccarem ego mortaliter, si animo rem nullatenus aperiendi, velim crimen occultum v. g. adulterium Clerici, observare, ut de illo conscius sim: quæ tamen consequentia non videtur concedenda, quia quilibet habet ius, ne sua occulta crimina ab illis sciantur, & ne ipse apud alios infamaretur.

Respondeo cum Fagundez, in 8. Decal. præc. lib. 8. c. 3. num. 6. concedendo, me tunc non peccare saltem mortaliter, modò dicta observatio non sit ex odio, vel alio pravo moraliter sine. Id autem concedo ex eo capite, quia paulò antè diximus propalare crimen proximi uni, vel alteri, qui prudenter indicatur non esse revelaturus aliis, probabiliter non esse mortale: quare nec erit mortale eiusmodi Clerici adulterium fieri novum mihi, aliis illud non manifestatur.

3. Quoniam autem dictum est, peccari saltem contra Charitatem ab eo, qui audiendo detractorem, eam non impedit, si potest, difficultas emergit & quidem timoratis conscientis valde molesta: Quandonam iudicandum sit impedire eum posse, atque adeò peccare, si non impedit? Solet enim per sæpe contingere, ut aliquis inveniatur in convitiis aliquorum, qui graviter de aliis detrahunt, sed quia, præ verecundia, vel simili causa, illos non impedit, semper dubitat, an faciliè possit impedire, & consequenter an peccet?

4. Si solus unus, vel alter æque taciturni, essent præfentes, inde is non peccaret, quia nec peccaret detrahens ex modò dictis. At casus noster est: quando coram pluribus exhibetur detractio.

Respondeo, in hoc casu communiter te non peccare, nisi ad summum venialiter, raro mortaliter. Mortaliter peccabis (& quidem solum contra Charitatem, nisi sis Superior, vel alius, cui incumbat ex iustitia famam detracti defendere) in eo tantum casu, quo nulla adest excusatio, ex mox dicendis. Venialiter dumtaxat peccabis, immò nec peccabis quidem interdum, quòd aliqua adest ex his excusationibus, quam iam subdò ex Soto, Navarr. Molin. Lessio, aliisque citatis à Bonac. de res. in par. d. 2. q. 4. p. ultim. & à Diana p. 2. tr. 17. resol. 24.

5. Prima est, quando detractio est levis.

6. Secunda, quando, licet sit gravis, sit tamen coram uno, vel altero prudenti, iuxta superius dicta.

7. Tertia, quando rationabiliter putas auditores fidem non habituros.

8. Quarta, quando advertis tuam resistentiam, seu

nonitionem non profuturam.

9. Quinta, quando non es moraliter certus oblationem in iustis, & de gratia crimine occulto oblationem.

10. Sexta, quando iudicatur detrahens habere causam detrahendi, puta, ut consilium petat, vel utiliter moneat, vel ut dolorem suum leniat, iuxta superius.

11. Septima, quando times verbera, vel contumeliam, vel graviter tuam interest, te nec reputari defendendum.

12. Octava, quando ex rationabili verecundia, pusillanimitate, non audes resistere, & ex alia parte infamia proximi non est ita gravis, ut prudenti iudicio metur sub mortali impediendi cum tanta tua infamia. Hæc sunt causæ excusantes.

13. Cum ergo potes resistere, vel dictis, mortali infamiam, vel factis: ostendendo signa tristitiae, dendo à loco, sermonem aliò transferendo, & tanquam garris hæc præstare, quòd ab his præstatis minus prædictis excusationibus, favere tibi potest. Ex colligis, rarissime, quando est tibi superior, qui requirit, raro, quando est equalis, adest obligatio hæc faciendi, quia raro aliqua ex his excusationibus intercurrit.

14. Porro, Quarta excusatio, quando, nimium timoris, tuam mortificationem minus profuturam, sic magis illustratur: est enim opus præteritum aliquando potius taceas, quam obstitas detrahenti: idque propriius bonum infamati, non raro enim melius est, si siles permittendo detractorem usque ad finem, quam illam abruptendo: si non abruptes, tamen auditores cum illa cognitione confusa narrati ex criminis, quod fortasse non erat tante gravitatis, quam parit cognitio illa incompleta, & fortasse aliquid circumstantia sub finem narranda alleviabit crimen. Itaque sæpe esse venire solet, ut quia tu resistis, mortificatione detractor à tua reprehensione ostentis præteritum crimen inculcet. Denique id, quod detrahens oblationem facilius aliquando reparari postea poterit, oblatione detractio, incommodius enim audiens poterit narrare nis falsitatem insinuare.

15. Quinta verò excusatio, quæ omnium est potissima, & maxime communis ad excusandam privatas potius audientes detractorem, sic illustratur à Bonac. l. 2. c. 1. Ex dictis colligitur, privatas personas sapienti exco-mortalis non obstando detractio: tum quia sæpe non est fructus, tum quia audiens non debet in dubio præsumere quentem malum, nisi habeat sufficientes coniecturas in contrarium, & cum ipse nescias, an delictum, quòd ab illis narratur, sit publicum, vel occultum: & vitium iusti narrare non peccat non obstando narrationi, fieri enim potest, infæ narretur, & consequenter faciat iniuriam narrando obstando, ac si corripere de peccato, quod nescis esse peccatum. Hæc Bonacina. Sed quid, si dubitet de iustitia narrationis? Respondeo, neque posse corripere, quia in dubio quilibet est præsumendus bonus, ut dixi superius. Decal. cap. 3. §. 7. verbi. Detractio, quem locum citat recolere, multum enim facit ad hoc argumentum.

16. Octava denique excusatio, maxime pro timoratis, & scrupulosi, sic explicatius proponitur à de Lug. de iust. t. 1. d. 14. l. c. 8. n. 129. Quandonam prædictum tale sit, ac tantum, ut debeat propriam mortificationem contemnere, pendet ex variis circumstantiis, & maxime gravitate damni, gravitate tui ruboris, &c. Quod in scrupulosi latius multo interpretandum communiter est, quia ipsi ex hac obligatione impediendi detractorem, longe propius derivimur subeunt, quam alij. Tum quia proprii scrupulosi nesciunt in praxi discernere casus, in quibus debet obligationem impediendi ab iis, in quibus non habent, & que adeo imponunt sibi gravissimum onus, nempe præcedendi impedire, quoties conscientia scrupulosa arguit ad impediendum. Tum quia, etiam quando vera est talis obligatio pro aliis, ipsi tamen, cum scrupulosi existimant, præsumunt id facere ex scrupulo, & facilius despicuntur, & excusantur.

magis ruborem & molestiam subire. Quare
injuriam tenentur sub mortali, ad consulendum famam
perire cum tanto suo incommodo, & ingloria. Hæc ille
respondet.

VIII. De laedente honorem alterius, ejusque restitutione.

Obligatio restitutionis honoris adeo est affinis
propter restitutionem famæ, ut hic merito fuerit
adducenda. Honor, qui ex S. Thoma 2. 2. q. 103. art. 1. ad
restitutionem quoddam excellentiæ alterius, quæ tribus
modis soler modis, & quidem ex genere suo, (nisi excusetur
per materiam, vel indeliberatio) mortaliter. Primum, per
contumeliam verbis, vel signis illatam, sive absenti, quod
vocatur contumelia, sive præfenti, quod vocatur imprope-
rium. Utrumque enim honorem alterius imminuit, icet
gravis per se patet, improperium. Et quidem si ex in-
tentione laedendi honorem, erit contumelia formalis, si
autem ex hac intentione, sed fiat tamen id, quod honorem
laedit, erit contumelia materialis, irrisio, illusio,
salsitatio, maledictio, quando laeditur honorem, parum
inter se differunt, & huc pertinent. Secundò laeditur ho-
nor per injuriam corporalem, ut percussio, im-
pingendo alapam, abscindendo aures, &c. tunc enim præ-
ter laesum corporis, laeditur & honor, cum per illa tra-
deretur quis ut latro, ut infamis, &c. Tertio laeditur item
honor fraudem vel inducendo illas ad stuprum,
adulterium, vel simile crimen.

Però de stupro, adulterio, & similibus diximus
factis in præcepto sexto sup. l. 7. De injuria corporali, qua-
vis laedit corpus, diximus in præcepto quinto sup. l. 6.
De laesione per contumeliam sive verbis, sive factis plura
dicuntur in Opusculo de Confessione, lib. 2. c. 9. §. 1. & locis ibi
citatis, quæ ratione scilicet contumeliæ unico contextu, vel
in multis factis, sunt unum peccatum, & quo modo dif-
ferant, si sentiantur contra parentes, consanguineos, &c. &
alia non dissimilia. Unum igitur, aut alterum, quod ibi
pertractavimus, hic subdamus.

1. Omnes injuriæ contra famam, sunt ejusdem spe-
ciei moralis, unde non differunt, quantum ex hoc capite,
distinguitur contra honorem.

2. Dixi quantum ex hoc capite, nam aliunde potest
adungi alia species culpe: Si enim prævides magnam
commotionem ad vindictam in eo, quem illudis, addes
peccatum scandalum: si irrides aliquem; quia actum
Christiane virtutis exercuit, peccas etiam contra Reli-

gionem: si illudas Patrem, vel Deum, eris etiam impius, &
blasphemus: si contumeliam facis occidendo, mutilan-
do, virginem deflorando, consanguineam prostituendo,
eris ultra contumeliam, peccatum homicidii, stupri, in-
cestus, &c.

3. Quoniam verò certum est, deberi omnino resti-
tutionem honoris ablatis, seu (ne fiat calumnia in modo
loquendi) deberi satisfactionem illi, cujus honor per in-
juriam laesus est: inquiri solet, quæ ratione is restitu-
endus sit, præcisequendo à dandis temporalibus, quæ fortè
ex contumelia directe, & per se subsecuta sunt, Hæc
enim in bonis similibus temporalibus, esse restituenda,
nullus dubitat.

Respondet, cum hæc restitutio non sit nisi satisfactio
quoddamquam debet recipere laesus, illa satis erit, &
requiritur ex Less. Bon. loco mox cit. & passim, quæ se-
cundum gravitatem injuriæ, dignitatem personæ satisfac-
cientis, consuetudinem Patriæ, & alias circumstantias
occurrentes judicatur à prudenti sufficere. Aliquando (ut
in contumeliis non magni momenti, & in contortis à
Superiore) sufficit amica salutatio, vel loci honorifici
concessio: aliquando necessaria, ut invitatio ad men-
sam, aliquando laudatio apud eos, coram quibus laesus
fuit honor, &c.

6. Potissima, & sufficiens, saltem ante sententiam lu-
dicis, etiam pro gravissimis offensis, humilis petitio ve-
niæ, privata, vel publica juxta conditiones privaræ, vel
publicæ culpæ, nec necessariò addenda est genuflexio,
quia hæc nimis excedens satisfactio est.

7. Mera familiaritas, seu familiaris consuetudo cum eo,
cum quo familiariter agere solebas, nisi addantur alia ar-
dioris familiaritatis signa, non sufficit ad satisfaciendum
honoris laeso: quia communis illa, & consueta familiari-
tas exhibetur à laeso, ob vitandum scandalum, ob decli-
nandas majores inimicitias, ob consuetum modum vi-
vendi, non verò ad injuriam resarciendam.

8. Denique Superiorem, & Virum nobilem non obli-
go ad petendam dictam veniam ab inferiore vel plebeio,
quia poterit alia æqualis satisfactio, per alia signa æqui-
valentia his dari: quam æqualem satisfactionem non
semper possunt pares in se, vel inferior respectu Super-
ioris; nam propterea pro his veniæ petitio interdum
merito superaddenda est. Aliqua alia minutiora lege
apud Less. lib. 2. c. 11. dub. 37. Bonac. de rest. in part. d. 2. q. 5.
& alios.

FINIS LIBRI NONI.

Laus Deo, Beatissima Virgini, ac Beato Aloysio.

LIBER DECIMUS.

IN DECALOGVM.

Non concupisces Vxorem Proximi tui.

& Non concupisces Rem Proximi tui.

CAPUT PRIMUM.

Transmittuntur quadam scitu necessaria de cogita-
tionibus, & imaginationibus objecti mali.

PERA præteritum hoc initio est, talem cognitio-
nem afferre operationum intellectus, voluntatis,

(quæ etiam appellatur appetitus rationalis) Potentiæ
imaginativæ, (quæ item vocatur phantasia,) & appetitus
sensitivi. Has duas posteriores potentias communes ha-
bemus cum brutis: illæ priores propriæ sunt hominis,
ut animal rationale est.

Jam verò circa copulam turpem (ut hoc frequentiori
exemplo utar) quatuor hominis prædictæ potentiæ ver-
tari possunt hoc modo.

2. Primò,